

MAANDBLAD

UITGEGEVEN DOOR HET NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG.

KLAPPER VOOR 1916.

I. PLANTEN.

Believe de „lijst van nieuwe planten in den Museumtuin" (zie Maandblad 1916 nummers 5 en 6) komen in de Maandbladen van verleden jaar de volgende planten voor:

	Maandblad No.		Maandblad No.		Maandblad No.
<i>Arnica montana</i>	1	<i>Fragaria elatior</i>	5-6	Paardenbloem	3-4
<i>Antennaria dioica</i>	1	<i>Gaspeldoorn</i>	1	<i>Primula elatior</i>	3-4
<i>Araucaria imbricata</i>	2	<i>Ginkgo biloba</i>	2 en 7-8	<i>Primula officinalis</i>	3-4
<i>A'ropa belladonna</i>	5-6	<i>Galeopsis speciosa</i>	11-12	<i>Parietaria officinalis</i>	7-8
<i>Aristolochia clematis</i>	5-6	<i>Glancium corniculatum</i>	11-12	<i>Peucedanum carvifolium</i>	9-10
<i>Aucuba</i>	11-12	<i>Hoefblad</i>	3-4 en 5-6	<i>Peucedanum palustre</i>	9-10
<i>Anthemis unctoria</i>	11-12	<i>Hedera helix</i>	7-8	<i>Poa annua</i>	11-12
<i>Alyssum calycinum</i>	11-12	<i>Hyoscyamus niger</i>	11-12	<i>Potentilla norvegica</i>	11-12
<i>Anthemis ruthenica</i>	11-12	<i>Isoetes</i>	3-4	<i>Quercus acuta</i>	11-12
<i>Anthemis Triumphetti</i>	11-12	<i>Juniperus communis</i>	1	<i>Quercus ilex</i>	11-12
<i>Achillea nobilis</i>	11-12	<i>Juglans regia</i>	9-10	<i>Quercus pseudonuber</i>	11-12
<i>Ambrosia artemisiaefolia</i>	11-2	<i>Klokjesgentiaan</i>	1	<i>Quercus cerris fulhamensis</i>	11-12
Blauwe regen	2	<i>Kraanmoot</i>	11-12	<i>Quercus lusitanica infectoria</i>	11-12
<i>Brunella alba</i> Pall.	5-6	<i>Lycopodium selago</i>	1	<i>Rosa pomifera</i>	9-10
<i>Badleia variabilis</i>	9-8	<i>Lycopodium clavatum</i>	1	<i>Ranunculus repens</i>	11-12
<i>Bryonia</i>	11-12	<i>Linde</i>	1	<i>Reseda inodora</i>	11-12
<i>Berteroa incana</i>	11-12	<i>Lamium</i>	7-8	<i>Scolopendrium vulgare</i>	1
<i>Bunias orientale</i>	11-12	<i>Leontodon autumnalis</i>	11-12	<i>Sneeuwkllokje</i>	2
<i>Bupleurum rotundifolium</i>	11-12	<i>Lepidium perfoliatum</i>	11-12	<i>Salomonszegel</i>	5-6 en 7-8
<i>Bifora radians</i>	11-12	<i>Lathyrus aphaca</i>	11-12	<i>Solanum dulcamara</i>	7-8
<i>Carduus</i>	5-6	<i>Lathyrus cicera</i>	11-12	<i>Spiraea assurgens</i>	7-8
<i>Corydalis lutea</i>	5-6	<i>Lepidium virginicum</i>	11-12	<i>Smeerwortel</i>	7-8 en 11-12
<i>Corydalis Ochroleuca</i>	5-6	<i>Lepidium ruderale</i>	11-12	<i>Selinum carvifolia</i>	9-10
<i>Comprinus comatus</i>	9-10	<i>Leonurus cardiaca</i>	11-12	<i>Silaus pratensis</i>	9-10
<i>Campanula rotundifolia</i>	11-12	<i>Lolium temulentum</i>	11-12	<i>Silene pendula</i>	11-12
<i>Crepis biennis</i>	11-12	<i>Muscari comosum</i>	5-6	<i>Spergularia segetalis</i>	11-12
<i>Chrysanthemum segetum</i>	11-12	<i>Melandryum album</i>	7-8 en 11-12	<i>Sagina apetala</i>	11-12
<i>Cardamine pratensis</i>	11-12	<i>Mentha arvensis</i>	7-8	<i>Sarothamnus scoparius</i>	11-12
<i>Chorisporea tenella</i>	11-12	<i>Moerascypres</i>	7-8	<i>Sisymbrium Loeslii</i>	11-12
<i>Caucalis daucoides</i>	11-12	<i>Myosotus Lappula</i>	11-12	<i>Sisymbrium altissimum</i>	11-12
<i>Camelina sativa</i>	11-12	<i>Melilotus arvensis</i>	11-12	<i>Stachys annuus</i>	11-12
<i>Cicex arietinum</i>	11-12	<i>Medicago falcata</i>	11-12	<i>Specularia speculum</i>	11-2
<i>Delphinium consolida</i>	11-12	<i>Medicago sativa</i>	11-12	<i>Silene noctiflora</i>	11-12
<i>Delphinium Ajacis</i>	11-12	<i>Nonnea pulla</i>	11-12	<i>Salvia verticillata</i>	11-12
<i>Dracocephalus parviflorus</i>	11-12	<i>Orobanche minor</i>	7-8	<i>Trientalis europaea</i>	5-6
<i>Erythraea centaureum</i>	1	<i>Orlaya grandiflora</i>	11-12	<i>Turritis glabra</i>	11-12
<i>Eiken</i>	1	<i>Oenothera laciniata</i>	11-12	<i>Turgenia latifolia</i>	11-12
<i>Evonymus japonicus</i>	3-1	<i>Pinus pinaster</i>	2	<i>Viola tricolor</i>	11-12
<i>Epilobium angustifolium</i>	7-8 en 11-12	<i>Pinus Silvestris</i>	2	<i>Vicia villosa</i>	11-12
<i>Erodium moschatum</i>	7-8			<i>Vicia pannonica</i>	11-12
<i>Erysimum repandum</i>	11-12			<i>Veronica Buxbaumii</i>	11-12
<i>Erysimum orientale</i>	11-12			<i>Wolfsklauw</i>	1
				<i>Walnoot</i>	9-10

II. DIEREN.

Anthomyia radicum 2	Grootspriet 3-4	Noteus militaris 3-4
Agriotypus armatus Walker 11-12	Geelbuikpad 5-6	Noteus quadricornis 3-4
Aturus scaber 11-12	Grutto (rosse) 7-8	Olorrynychus singularis 5-6
Borborus equianus 2	Hazelmuis (kleine) 1 en 3-4 en 5-6	Oxypterum pallidum Latr. 5-6
Breedspriet 3-4	Homoxyscal citrans 2	Psydroda phalaenoides 2
Brachionus quadratus tridentatus 3-4	Homalonujia canicularis 2	Pr. emstaart 3-4
Borborus notabilis 5-6	Homalonujia scalaris 2	Pad (kleine) 3-4
Boekvink 5-6	Hygrobales reticulatus 3-4	Prik 7-8
Calliphora erythrocephala 2	Haarworm 5-6	Pseudosperchon verrucosus 11-12
Cirzelzaagstaart 3-4	Helix pomatia 7-8	Rat (zwarte) 7-8
Chaetoneurophora fennica 5-6	Hoeijzerneus (grote) 9-10	Sca'ophaga stercoria 2
Becker 5-6	Hydra's 11-12	Spreeuw 2 en 3-4
Chaetoneurophora Calligonosa Meigen 5-6	Iliocryptus agilis 3-4	Sperwer 7-8
Chaetoneurophora Curvirovis Becker 5-6	Ithyrychia lamellaris 11-12	Silo 11-12
Camponotus herculeanus ligniperda 5-6	Kniptor 2	Sperchon clupeifer 11-12
Drilus flavescens 2 en 5-6	Kwar'elkoning 7-8	Sperchon glandulosus 11-12
Drilus concolor 5-6	Latelmis Volkmar 11-12	Vliegen 3-4
Dorcadion fuliginator 5-6 en 7-8	Lareynia Megerti 11-12	Wettina podagrica 3-4
	Musca domestica 2	Wespendief 7-8
	Melophagus ovinus 5-6	
	M.eren 5-6	

't Natuurhistorisch Genootschap in het afgelopen jaar.

't Volgend overzicht zal aantoonen, dat 1916 niet behoeft ten achter te staan bij onze vorige vereenigingsjaren.

A. PLANTKUNDE.

I. Nieuwe groeiplaatsen van zeldzaam in heem-sche planten.

Mej. H. Vliexs vond in een muur bij Roggel de **Miltvaren**; Dr. Ploem te Vaals, vond voor 't eerst in Limburg **Zevenster**, bij Vijlen; de heer Stessen te Rolduc en Dr. Visser te Maastricht ontdekten nieuwe groeiplaatsen van 't in Limburg zeldzame **Stofzaad**; de eerste trof haar aan beoosten Gulpen, de tweede vond ze op den Pietersberg. Dit laatste is wel merkwaardig, wijl ze nooit van daar werd vermeld, noch vóór noch ná Dumoulin. Wel is het bekend dat dergelijke woekerplanten soms jaren achtereen kunnen verdwijnen, om plotseling op hun onde groeiplaats weer op te duiken.

Door den Heer Keuller te Maastricht, werd onze kennis aangaande de Orchideën van den Pietersberg verrijkt met de vondst van de **Bijenorchis**; op 't Belgisch gedeelte bij Lixhe groeit deze zeer veel, maar op 't Nederlandsch gedeelte werd ze nooit gezien.

Weidekervel en **Karweiselic** werden door Rector Brouns waargenomen in de Maasvallei bij Bunde en Geulle, de laatste ook in 't Rodebeek-dal bij Jabeek, door den Heer W. Vroomen te Schinveld. Een mooie aanwinst voor onze flora.

Rector Brouns ontdekte ook de zeldzame kruisingen van **Gewone** en **Slanke Sleutebloem**, bij Geulle.

De Heer Pagnier te Maastricht vond voor 't eerst in Limburg 't **Knikkend Nagelkruid**, bij Geulle.

Verder werden nog waargenomen **Korenschijnspurrie** bij Merkelbeek en **Epilobium lanceolatum**, de laatste als een voor de Nederlandsche Flora nieuwe plantsoort.

Kamvarentjes in 't Musschemiger broek bij Heerlen; **Hermium** op krijtheuvels bij Klimmen; **Bitterkruidbrenkraap** op den Eiserberg. Ten slotte ook dit jaar weer de **Kuifhyacint**, bij Merkelbeek en Oirsbeek.

Naast deze aanwinsten hebben we helaas ook verliezen te boeken. In de Brunssumerheide gingen wegens de ontginning der kolenmijnen belangrijke groeiplaatsen van laagveenplanten verloren, terwijl de nieuwe kalkindustrie al danig nadeel aan onze krijtflora heeft gedaan.

Al zal, volgens berekening van bekwame geologen en landbouwkundigen, deze laatste nijverheid ook niet van langen duur zijn, ze duurt in ieder geval lang genoeg, om reeds dit jaar onze zeldzaamste Orchideën te doen verdwijnen.

Aan dit overzicht zouden we alvast kunnen toevoegen dat **Viscum album** tot nu toe op 24 boomsoorten in Z. Limburg groeit; maar wijl we hopen, dat in 't volgend Jaarboek hierover uitvoerig zal gehandeld worden, volstaan we te dezer plaats alleen met enkele opgaven op die boomsoorten, waarop ze ook in 't buitenland zelden voorkomt, n.l.:

Op Haagbeuk en Spaansche Aak in 't land van Valkenburg. Ook komt de plant aldaar voor op Italiaansche populier. Op alle drie dezer boomsoorten werd er maar één **Viscum** gevonden.

Bij Houthem groeit de Marentak op Amerikaanse esch, waarop hij, volgens Prof. v. Tuben f, bij kunstmatige uitzaaiing goed zou vallen, 'tgeen bij onzen gewonen esch (waarop er één groeit te Raath-Bingelrade), uiterst moeilijk

is en waarop *Viscum* dan ook maar heel zelden voorkomt.

Op Roode Aalbessen (*Ribes vulgare*) te Schinnen, op Pavia en Sorbus te Amstenrade, op Klein- en Grootbladlinde te Ter Worm, op *Acacia* op veel plaatsen.

II. Van de uitheemsche, in ons gewest met granen of anderszins aangevoerde planten noemen we slechts: ***Centaurea solstitialis***, ***Prunella alba*** en ***Triteleia uniflora***, door den heer Slessen bij Spekholzerheide, Wylré en Gulpen gevonden.

Ook vond hij nog een paar andere vreemdelingen, die tot dusverre niet konden tehuis gebracht worden en zich ter determinatie thans bij Dr. Thellung te Zürich bevinden.

Pater Schmitz vond verwilderde ***Rosa pomifera*** (Bottelroos) op den Kollenberg (Sittard), die zich daar klaarblijkelijk tehuis gevoelen en zich meer en meer uitbreiden.

Dr. Garjeanne vond ***Reseda inodora***, een nieuwe aanvoerplant.

* * *

Alzonderlijk meenen we den Heer Ver Straeten te Weert te moeten memoreeren.

Dankbaar gedenken we de welwillendheid waardoor hij ons inzage liet nemen van zijn talrijke vondsten van belangrijke planten in Noord-Limburg. Wijl we hopen, dat hij hierover eerlang zelf zal publiceeren, willen we slechts de hoofdzaken aanstippen.

Spiranthes aestivalis, de bekende, zeldzame Orchidee, welke we in Zuid-Limburg missen en ook te Weert, door ontginningen, met algeteeten ondergang bedreigd wordt.

Gelukkig heeft de heer Ver Straeten zelf een perceel aangekocht, zoodat de plant althans daar nog veilig kan blijven staan.

Orchis Trausteneri is, blijkens de vondsten van den heer Ver Straeten, ook in Noord-Limburg inheemsch en wel in denzelfden vorm als in 't Zuiden der provincie.

Van de veenplanten uit de buurt van Weert, welke in Zuid-Limburg ontbreken, noemen we ***Malaxis paludosa***, ***Axagallis tenella***, ***Lysimachia thyrsoiflora***, en de zeer zeldzame ***Scheuchzeria palustris***. Verder ***Monotropa*** (is ook te Weert zeldzaam).

Van ***Carum verticillatum*** heeft de heer Ver Straeten gered, wat er nog te redden was.

Buitengewoon groot was 't aantal *Adventivae*, naar Weert gebracht, door ontginning van heiden- en veengronden, met zaden van voedergewassen en in kunstneststoffen.

Hieronder zijn zeer veel soorten, welke in Zuid-Limburg nog niet werden waargenomen.

O.a. *Vicia melanops*, *grandiflora* en *narbonensis-serrata*; *Trifolium resupinatum*; *Solidago pubescens*; *Chondrilla juncea*; *Solanum triflorum*; *Linaria triornithophora*; *Linaria gemistifolia*; *Cephalaria Syriaea*; *Aster lanceolatum*; *Salsola pseudotragus*; *Inula Helenium*.

Met tal van andere extra-europeesche planten weten we voorloopig geen raad.

De heer Ver Straeten stond ons toe ze naar Dr. Thellung te Zürich te zenden, die zich uitsluitend met de studie van aanvoerplanten bezig houdt.

* * *

Alvorens dit botanisch overzicht te sluiten moeten we ook, met 'n paar woorden melding maken van den **Museumtuin**.

Toen in 1916 de meeste planten in vollen bloei

stonden, trok de tuin veler aandacht. Men was verbaasd over de vele schoonheden, welke de inheemsche Zuid-Limburgsche flora biedt.

Nog is de verzameling wel niet compleet, maar toch nadert 't onderbrengen van de soorten, welke in gewonen tuingrond te kweeken zijn, z'n voltooiing.

Waar de tuin specifiek Limburgsch dient te blijven, zullen de weinige uitheemsche planten die er nog in huizen, alsmede de aanvoerplanten langzamerhand verwijderd dienen te worden. Ze zullen elders 'n plaats krijgen.

Alléén die uitlandsche vormen, welke voor de vergelijkende studie der inlandsche flora absoluut onmisbaar zijn, mogen in den Museumtuin blijven.

B. DIEREN.

Ook op dierkundig gebied mogen we over de vondsten in 1916 tevreden zijn.

Januari 1916 toch begon al met de vondst der **Kleine Hazelmuis**, *Muscardinus avellanarius*.

Deze muis tot nog toe nimmer op Nederl. gebied, althans niet met zekerheid, aangetroffen, werd gevonden in de buurt van Schinveld.

Spoedig werd deze allerbelangrijkste vondst gevolgd door eene tweede, van dezelfde diersoort, te Hoogeruuts-Noorbek.

Beide diertjes bevinden zich levend in 't Museum te Maastricht, waar zich eveneens nog twee levende **Moerasschildpadden** — (de 3de is jammer genoeg gestorven) — bevinden.

Dank den heer H. de Wever, werd voor de beide laatste dieren een huu alleszins passend nieuw verblijf aangebracht.

De in Zuid-Limburg alléén naar door Rector Cremers en Rector Brouns aangetroffen **Landvalmanders**, en door hen aan 't Museum geschonken, bleven, ook in 't afgelopen jaar weer, dank de goeie verzorging van wege de Museumcommissie, in 't leven.

Ons onvermoeid medelid, Pater H. Schmitz, mocht in 1916 weer verschillende merkwaardige vondsten boeken.

O.a. vond hij twee voor onze inlandsche fauna, nieuwe vliegensoorten, n.l. ***Borborus notabilis*** (in Maastrichter mergelgrotten) en ***Chaetoneurophora fennica*** Becker (te Sittard onder 'n dooden mol).

Uit een slakkenhuisje afkomstig van Vianen, kweekte Pater Schmitz 't zoo zeldzame wijfje op van de keversoort ***Drilus concolor***.

Ofschoon we dit beestje niet mogen beschouwen als een Limburgsch exemplaar, meenen we toch in ons overzicht *Drilus concolor* niet te mogen voorbijgaan, wijl z'n larve, geboren te Vianen, in Limburg, n.l. Sittard, tot volkomen insect is uitgegroeid. Nog 'n belangrijke vondst op Kevegebied deed P. Wilfridus Riswick O. S. B. van Merkelbeek, die te Brunssum verschillende exemplaren aantrof van 'n boktor, n.l. ***Dorcadion fuliginator***.

Dr. Romijn verraste ons met eene voor ons land nieuwe sluipwesp en wel ***Agriotypus armatus*** Walker, wier larve hij vond in de Roode beek bij Brunssum.

Dezelfde was ook de gelukkige ontdekker eener in Nederland tot dusverre onbekende mijl, ***Pseudosperchon verrucosus***, welke huist in de Gulp.

De voornaamste vondst in 1916 op geologisch-palaeontologisch gebied was die van Dr. J. Beckers, die in 1655 nabij Beek, dezelfde schelpen aantrof,

welke Reclor Cremers verleden jaar ontdekte Ius-schen Raath en Jabeek.

C. DE BOEKERIJ.

Op 1 Januari 1916 verscheen de Catalogus der Boekerij, samgesteld door den heer H. de Wever.

Onder de ± 350 Natuurhistorische werken, in 't bezit van 't Genootschap of daaraan welwillend in bruikleen afges'aan, bevinden zich tal van werken, vooral „Limburgensia", welke tevergeefs in grootere boekerijen gezocht zullen worden.

Geen maand ging er voorbij, waarin we niet dankbaar, de aanwinst van nieuw ontvangen boeken mochten memoreeren.

Als we aan den wensch, dat 't zoo voortga hier iets mogen loevoegen, dan is zulks: mochten de leden van 't Genootschap een ruimer gebruik van hunne boekerij maken dan 't tot nu toe 't geval was!

Blijkens 't reglement loch kan ieder lid, op schriftelijke aanvraag, bij den Bibliothecaris boeken ter leen krijgen voor den tijd van één maand, desgewenscht ook voor langeren tijd.

En nu we 't loch in dit overzicht over boeken hebben, kunnen we gereedelijk ook spreken over de publicatie's van 't Genootschap.

Daar hebben we op de eerste plaats het **Jaarboek 1915**. De Natuurhistorische wereld van heel Nederland heeft met den grootsten lof over dat Jaarboek gesproken.

De Planten-lijst daarin van Dr. A. de Wever werd, gelijk hare voorgangers, alomt aanbevolen als 'n onontbeerlijk iets voor allen, die op de hoog'e wenschen te zijn van de Limburgsche flora; de Nederlandsche mieren van Pater H. Schmitz vonden 'n onthaal, zooals er maar zelden een aan 'n studie op natuurhistorisch gebied ten deel zal vallen.

Tengevolge der papierduurte zagen we ons, als goed financiers, gedwongen het **Maandblad** wat in te krimpen.

We gaven daarom meestal slechts één nummer om de twee maanden uit.

Aan den inhoud echter, meenen we ons te mogen vleien, deed deze zuinigheidsmaatregel geen afbreuk.

Meer dan eens loch vonden we in tijdschriften en dagbladen dien inhoud geciteerd en bleken de nummers bijna zonder uitzondering, kostbare floristische en faunistische, geologische en palaeontologische gegevens te bevatten.

Dat moge voor de trouwe medewerkers 'n spoorslag zijn, om hun zeer gewaardeerde inzendingen te blijven sturen en moet de ledent die tot dusverre in gebreke bleven 't Maandblad door hunne mededeelingen te steunen, aanzetten, om in den vervolge 't werk niet alléén te laten rusten op de schouders van hun trouwe collega's.

Ditzelfde geldt ook voor de **Maandelijksche vergaderingen**. In 't afge'open jaar hebben deze vergaderingen weer bewezen, dat ze voor den bloei van onze vereeniging 'n henschte kracht zijn.

Juis! op de maandelijksche vergaderingen ontstond er 'n immer hechtere vriendschappelijke band tusschen de leden en hadden ze gelegenheid te zien en te ondervinden, hoe 't Genootschap beantwoordt aan zijn doel, n.l. liefde op te wekken voor 'de levende natuur, de kennis dier natuur te vergrooten.

't Is in elke vereeniging 'n gewoon verschijnsel,

dat haast altijd dezelfde leden de vergaderingen bezoeken.

In onze Vereeniging was 't in 1916 niet anders.

De opkomst was echter immer van dien aard, dat we tevreden mochten zijn en gaf ons hoop, dat 't voorbeeld, de lust en de ijver der trouwe bezoekers voor de meer lauwe leden 'n spoorslag zal zijn, om in 1917. óók ter vergadering te komen.

Waar we hier spraken van **trouwe leden**, kunnen we niet nalaten nog 'ns met weemoed te denken aan den Heer P. Huffnagel Pzn., een der allertrouwsten, die ons in den afgelopen zomer door den dood ontvallen is.

't Ledenaantal bleef in 1916 vrijwel constant. 'n feit waarvoor we, met 't oog op de tijdsomstandigheden, dankbaar mogen zijn. Immers door die tijdsomstandigheden kon 't Genootschap, minder krachtadig dan anders, naar buiten optreden. Voorgenomen excursies, in de buurt van Schinveld en Brunsum, waren totaal onmogelijk. Toch zagen we, waar zoo hier en daar in onze gelederen 'n leemte ontstond, ze weer aangevuld worden door 17 nieuwe leden.

Mochten we derhalve, blijkens dit verslag, in vele opzichten over 't afgelopen jaar tevreden zijn, zulks is niet 't geval, wat betreft 't **Museum**.

De gebouwen blijken niet te voldoen, verwachte veranderingen werden niet aangebracht.

Tot op 't einde van December hadden wij ge-gronde hoop, dat hierin dra verbetering zou komen.

Door allerlei oms'andigheden, waarover we te dezer plaatse moeilijk kunnen uitwijden, is 't op 't oogenblik met ons Museum treurig gesteld.

We willen hopen, dat de Maastrichtsche vroede vaderen eindelijk 'ns gaan begrijpen, dat een Museum van natuurlijke historie voor Maastricht van 't grootste belang is.

't Bestuur van Limburg's hoofdstad moge toonen, dat 't zich weel te stellen boven dorperse politiek en klein-menschelijk gewurm, waardoor, zoo lange al, in Zuid-Limburg tal van personen en zaken werden afgemaakt, zeer tot schade van Limburg zelf.

Doet dat Bestuur zulks niet, 't moge in sommige ooren al of niet als 'n bedreiging klinken, — dan ziet 't Bestuur van 't Natuurhistorisch Genootschap zich tot z'n spijt gedwongen 't voorbeeld te volgen van den heer H. De Wever, die zijne kostbare, niet hoog genoeg te schatten particuliere verzameling, welke hij ons in bruikleen had afgestaan, bereids uit 't Museum terugnam en zal 't Museum naar elders moeten overgebracht worden.

Wat loch zeker voor Maastricht jammer zou zijn!

Van „twee zusjes”.

In 'n overzicht van wat, in 1915, 't „Natuurhistorisch Genootschap in Limburg", tot sland bracht, schreven we:

„Menig nummer van het „Maandblad” bevat kostelijke gegevens voor 'n betere kennis der Limburgsche fauna en flora, zóó kostelijk, dat wie op de volledige hoog'e wil zijn van Nederlandsche planten en dieren, zulks niet vermag, indien hij van het „Maandblad”, nitgegeven door het „Natuurhistorisch Genootschap in Limburg”, geene notitie neemt.”

Zoo even kwamen we in 't bezit van „Natura”, orgaan der Nederlandsche Natuurhistorische Vereeniging, No. 220, 15 Jan. Jaarg. 1917, No. 1.

Van de Natuurhistorische Vereeniging willen wij alléén goed zeggen.

Trouwens zij verdient niet anders.

Tijdens de 15 jaren van haar bestaan is er op natuurhistorisch gebied interdaad van haar kracht uitgegaan.

Haar orgaan „Natura” was, op de leestafel van natuurvrienden, 'n steeds welkome gast.

En waar „Natura” thans in 'n splinternieuw pak gestoken werd, heeft ze kans 'n uog hartelijker ontvangst te zullen hebben, dan haar tot nu toe al te beurt is gevallen.

Maar nu mag „Natura”, in het nieuwe kleedje gestoken, niet vergeten, dat ze 'n wetenschappelijke naam heeft hoog te houden.

En dat ze, om dit met succes te doen, heusch wel notitie mag nemen van hare op lange na niet zoo mooie zus: 't „Limburgsch Natuurh. Maandblad”!

De Limburgsche zus kent heere minderwaardigheid, is er zich ten volle van bewust, dat ze 't, in elegantie en degelijkheid, wijd moet afleggen.

Maar, gevoelig als ze van harte is, spijt 't haar toch te moeten zien, dat ze door zus „Natura” zoon beetje als „Asschepoester” behandeld wordt.

„Natura” neemt erg veel notitie van 'n paar andere „Zussen”, in wier gezelschap ze, klaarblijkelijk, maar wat graag is.

Die „zussen” heeten „de Levende Natuur” en „Natuur”. „Natura” bedelt, als 't ware, om dier beider gezelschap, doch sehijnt 't kleine Limburgsche zusje niet te kennen.

Da's voor „Natura” wél jammer.

Want... hadde „Natura” heur Limburgsch zusje ook maar 'n klein beetje „aangehaald”, de vriendschap zou „Natura” ditmaal ten goede zijn gekomen.

„Natura” loch praat, in 't boven geciteerde nummer, over dieren in Limburg gevonden.

En ze praat er over op 'n wijze, dat 't Limburgsche zusje, — erg veel als 't van groote zus houdt, — z'n groote zus, al is 't dan nog zoo bedeesd, — moet toevoegen: „Kind, kind, let op wat je zegt!”

Hoè of dat komt?...

Zaterdag 30 Dec. 11. hield de „Natuurh. Vereeniging” 'n vergadering te Amsterdam.

Van die vergadering geeft „Natura” 'n verslag. 't „In elkaar zetten van verslagen” is 'n lastige kunst. We weten 't bij ondervinding.

En „kleine Limburgsche zus” weel 't óók.

Ze heeft 't meer dan eens, aan den lijve, gevoeld.

Daarom juist spijt 't „kleine Limburgsche zus” zoo, dat „groote zus” ditmaal niet bij haar te rade is gegaan. In dat verslag toch staat:

„Na afloop (van een noenmaal) werden de aanwezigen onthaald op een bijdrage van den heer Dr. Romijn over een sluipwesp, *Agriotypus armatus* Walk., die in kokerjuffers leeft en in de Roode Beek bij Brunssum (L.) voorkomt. Een paar voorbeelden van aangestoken poppen werden rondgegeven. Ook werd vermeld de vondst van de larven van een kevertje, *Drilus*, in waterslakkenhuisjes, ook in die beek en later in Oudewater. Biologisch zeer merkwaardige ontdekkingen.”

— „Zeer merkwaardige onjuistheden!” zegt „kleine zus”.

„Onjuistheden, die Dr. Romijn héél zeker niet in Amsterdam gezegd heeft!”

„En waarom niet?”

Omdat „kleine zus” den Dokter zeer goed kent en weet hoe hij ook bekend is met de leefwijze van „*Drilus*” en met 't „geval” „Oudewater”.

De kleine Limburgsche zus zou heur groote dan ook willen toeroepen: „lieve, sla'er, wat betreft „*Drilus*”, mij 'ns op na, in m'n nummers 2 en 5-6, van 't afgelopen jaar.

Daar komt ge tot de ontdekking, dat *Drilus* nimmer huide in 'n waterslakkenhuisje en dat, wat aangaat „het geval” „Oudewater”, wij tweeën heelemaal de kluts kwijt zijn.”

Waarom of we hier vertelden van „twee zusjes”?

We verwijzen naar den aanhef van beider historie.

Raath-Bingelrade. JOS. CREMERS.

'n Roerdomp in Januari in Limburg.

Einde dezer maand (Januari 1917) ving men te Waubach 'n Roerdomp (*Botaurus stellaris*).

De vogel zat in 'n den, waaruit hij, toen men den boom heen en weer schudde, op den grond viel.

Waarschijnlijk was hij, onder den indruk van kou en honger, tot vliegen niet in staat.

We hebben, enkele dagen na z'n vangst, 't beest gaan zien.

Alhoewel 't toen „z'n vleugels nog niet repte” was 't toch in zóó verre gekomen, dat 't parmantig heen en weer slapte en door heel z'n gedragingen toonde, dat 't de gevangenschap best kon dragen.

Geen wonder ook!

's Morgens nog, zoo vertelde ons z'n bezitter, had de Roerdomp 'n gansche musch verorberd, welke men opzettelijk voor hem gevangen had.

„Pa'atten”, aldus z'n eigenaar, al hij niet en van groenten wilde hij niet weten!...”

Nou, dat verwonderde óns niks.

De Roerdomp toch voedt zich met visch, kikkers, padden, slangen, salamanders en muizen.

Als hij ze te pakken kan krijgen is hij zelfs, net als reigers, niet afkeerig van bruine- en van water-ratten.

Ook jonge vogels doet hij naar z'n maag verhuizen.

't Is ons doel niet hier ditmaal den Roerdomp te beschrijven, 'n uitgebreide studie van z'n levenswijze te geven.

We hopen, dat een onzer leden-ornithologen zulks, binnen kort, zal willen doen.

Wij wilden er in dit nummer van 't Maandblad alléén op wijzen, dat de vangst te Waubach geene alledaagsche was.

Immers de Roerdomp is 'n „trekvoegel”, die ongeveer tegen April in ons land komt, om in September—October weer naar Zuid-Europesche landen, somwijlen ook naar Afrika te reizen.

Zelden maar zal een of ander exemplaar bij ons overwinteren.

In ons Jaarboek 1914 werd daarop gewezen door den Z. E. Heer H. Nillesen, die van den Roerdomp zegt: „deze vogel komt op den trek voor in alle grootere moerassige heide- en rietvelden; ik ontving exemplaren uit Herkenbosch, Well, de Peel.

Sommige voorwerpen overwinteren; uit Herckenbosch ontving ik er een op 13 Jan. 1906" —

Voorzoover mij bekend is, werd tot nu toe de Roerdomp nog niet in Zuid-Limburg aangetroffen.

De heer Nilesen althans bezit in z'n uitgebreide vogel-collectie geen voorwerp uit Zuid-Limburg.

Pater P. C. Riotte, in z'n opstel „Ornithologische Beobachtungen in Seil und Umgebung (1908-1912)“, Jaarboek 1913, zegt dat de Roerdomp, nog niet met zekerheid als broedend in Limburg gevonden werd. Als plaatsen waar hij gezien werd, geeft hij op Geloo (Venlo), Swalmen, Helden, Reuver en Kessel.

'k Heb gemeend, dat, voor 'n betere kennis onzer Avifauna, de vondst te Waubach niet zonder belang is.

JOS. CREMERS.

De Merel een roofvogel?...

In eene onzer Limburgsche Nieuwsbladen lezen we 't volgende:

„Meermaen had ik gehoord en gelezen van wandelen, we ke door de merel zouden bedreven worden.

De merel is, zoo beweerde men dan, een echte roofvogel. Hij zoekt de nesten op van andere vogels en vreet hun jongen op. Zelfs volwassen kleinere vogels worden door hem meedoogenloos vermoord.

Tot verleden week hield ik die bewering voor laster; de merel was, volgens mij, een heel onschuldig beest, dat niets geen kwaad deed.

Thans echter ben ik tot andere gedachten gekomen. Jaren lang had ik in een heel groote kooi een mannetjes-merel zitten, een mooi oud gitzwart exemplaar, met oranjegele bek.

Laatstleden Vrijdag bracht men mij nóg een merel, óók een mannetje.

Naar 't feit of de vogel al dan niet in strijd met de vogelwet, zijn vrijheid had verloren, heb ik maar niet geïnformeerd.

Ik had, waar 't zoo vinnig koud was en de sneeuw onzen vogels belette voedsel te vinden, medelijden met den zwarten baas en gaf hem bij zijn soor-genoot in de kooi eene plaats.

Een half uur later al was de arme nieuw-aangekomene wreedaardig door zijn broeder vermoord!

Deze leelijkheid, die toch heelemaal niet over gebrek aan voedsel te klagen heeft, had hem voor de helft al naar binnen geslokt.

Bij mij staat 't thans vast, dat merels wel degelijk roofvogels zijn.

En waar ze telken jare meer en meer in aantal toenemen, dunkt mij, dat 't hoogtijd wordt, dat men hande'lend tegen deze roovers-moordenaars gaat optreden.

Ze worden anders een gevaar voor onzen vogelstand."

Tot zoover 't courantenbericht.

Zijn er onder onze leden wellicht, die over slechte praetijken, a'gehaald door de merel, ook iets kunnen mededeelen?...

Zoo ja, dan houden we ons daarvoor in 't Maandblad aanbevolen.

't Is dunkt ons niet ondienstig hieromtrent 'n enquete in te stellen.

L.

Maandelijksche Vergaderingen.

Blijkens de aankondiging in dit nummer van 't Maandblad vinden in 't vervolg de Maandelijksche vergaderingen weer plaats.

Wij verwachten, dat ze door 'n groot aantal leden bezocht zullen worden.

De maandelijksche vergaderingen vooral moeten ons Genootschap sterk maken.

Zij zijn méér dan Maandbladen en Jaarboeken geschikt, om 'n idée te geven van wat 't Natuurhist. Genootschap in Limburg wil en kan tot stand brengen.

Ze waren tot nog toe prettig.

Ze waren in hooge mate leerzaam.

Mogen ze zulks ook zijn in 1917!

En dat zullen ze zijn als hare bezoekers beziel blijven met denzelfden amicalen geest, waardoor zich onze bijeenkomsten tot nu toe kenmerkten.

Eén wensch zouden we, bij deze gelegenheid, willen uitspreken.

Is 't niet mogelijk, dat de leden zoo nu en dan vrienden en bekenden, van wie ze welen, dat ze zich voor planten en dieren interesseeren, op onze Maandelijksche vergaderingen introduceeren?...

Zonder twijfel zou op die manier ons ledental belangrijk kunnen toenemen. HET BESTUUR.

VERZOEKEN

De leden worden vriendelijk verzocht hunne contributie per postwissel aan den Penningmeester te doen geworden.

Moet de Penningmeester per post over deze contributie beschikken, dan gaat zulks telkens met onkosten gepaard.

Onkosten, die het Genootschap komen te staan op ongeveer f 25.—

f 25, die voor onze Vereeniging totaal verloren zijn!

Dr. v. d. MEER, Maastricht.

De Secretaris verzoekt den leden dringend om alle adresveranderingen, alle aanmeldingen van nieuwe leden en opzeggingen van lidmaatschap uitsluitend en alleen aan hem te melden.

Mr. D. FREES, Heerlen.

Maandelijksche Vergaderingen.

De maandelijksche vergaderingen zullen weder geregeld gehouden worden.

De eerste vergadering vindt plaats te SITTARD, ORANJE-HOTEL, WOENSDAG 28 FEBRUARI tegen 5½ uur.

Inzending van Bijdragen.

Bijdragen voor 't Maandblad moeten gezonden worden aan den Voorzitter van 't Genootschap te Raath-Bingelrade.